

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. dhr. Holman en dhr. Grinwis
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 28 september 2025

Betreft: Zienswijze Bouwend Nederland op initiatiefwet grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet

Inleiding

Bouwend Nederland waardeert het initiatief van de leden Holman en Grinwis om via wetgeving te komen tot een toekomstbestendige, ecologisch houdbare melkveehouderij. Hoewel dit wetsvoorstel primair gericht is op de landbouwsector, zien wij als bouw- en infrabedrijven indirecte raakvlakken met onze eigen sector, met name op het gebied van stikstofreductie en vergunningverlening.

Een spoedige, structurele en forse vermindering van de stikstofuitstoot maakt het mogelijk om tegelijkertijd meerdere urgente maatschappelijke doelen te realiseren: toekomstperspectief voor betrokken boeren, herstel en versterking van kwetsbare natuur, het versnellen van de woningbouw, het op gang krijgen van infrastructureurprojecten en het mogelijk maken van de energietransitie, die op zichzelf weer zorgt voor verdere stikstofreductie.

Wij spreken ons daarom uit vanuit een ondersteunende rol, waarbij we de voorgestelde grondgebondenheid beschouwen als een kansrijke maatregel om de stikstofemissies structureel te verlagen en de waterkwaliteit te verbeteren. Daardoor komt er ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw, infrastructuur en energietransitie. In deze zienswijze gaan wij hier nader op in.

Algemene beschouwing

Hoewel dit wetsvoorstel primair gericht is op de landbouw, zien wij vanuit Bouwend Nederland kansen voor sectoroverstijgende samenwerking. Met onze reactie op deze internetconsultatie beogen wij dan ook niet om buiten onze rol te treden, maar juist om een aanvullende perspectief te bieden. De landbouwsector verdient waardering voor haar rol in voedselproductie en landschapsbeheer. Tegelijkertijd is wél het volgende van belang om verder te komen:

- Een **evenwichtige bijdrage van alle sectoren** aan de stikstofreductie.
- **Flankerend beleid** dat ondernemers in de landbouw ondersteunt bij de transitie.
- **Gebiedsgerichte samenwerking** tussen landbouw, bouw, natuur en overheid.

Bouwend Nederland, Natuurmonumenten, Natuur & Milieu en VNO-NCW hebben gezamenlijk een gedragen [plan](#) gepresenteerd om de stikstofuitstoot in Nederland omlaag te brengen. Dat plan zet in op het versnellen van de stikstofreductie, namelijk 40% minder uitstoot totaal in 2030. NVDE, Energie Nederland, Netbeheer Nederland en Techniek Nederland steunen dit emissiereductieplan. Onderdeel van dit plan is een stapsgewijze invoering van een norm voor grondgebondenheid in 2032. Een grondgebonden landbouw is een belangrijke ontwikkeling om de stikstofemissies naar beneden te brengen, en heeft mits goed ingevoerd ook een positief effect op bodem, water en klimaat.

De bouw- en infrasector ondervindt nog steeds grote belemmeringen in de vergunningverlening als gevolg van stikstofdepositie. Projecten met minimale uitstoot worden geconfronteerd met langdurige en kostbare procedures. Een juridisch en ecologisch houdbare stikstofreductie in de landbouwsector is essentieel om deze impasse te doorbreken.

Wij zien grondgebondenheid als een maatregel die:

- De emissiedruk op Natura 2000-gebieden verlaagt, mits dit ook duidelijk wordt geborgd in het wetsvoorstel.
- Juridische houdbaarheid van vergunningverlening vergroot.
- Ruimte creëert voor PAS-melders en nieuwe maatschappelijke projecten.

Initiatiefwet grondgebondenheid: versnelling en invulling van al lopende ontwikkeling

Nederland heeft in de derogatiebeschikking met de Europese Commissie afgesproken (in het Addendum bij het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn) dat de Nederlandse melkveehouderij in 2032 grondgebonden is. De minister van LVVN bevestigt in haar brief van 6 november 2024¹ dat Nederland gehouden is aan deze afspraak met de Europese Commissie.

Haar ambtsvoorganger, Adema, heeft in het landbouwakkoord gepoogd hier een eerste invulling aan te geven. Zoals bekend is dit akkoord er uiteindelijk niet gekomen, waardoor deze opgave is doorgeschoven naar het huidige, inmiddels demissionaire, Kabinet.

De huidige minister van LVVN was voornemens om uiterlijk 31 juli 2025 met een voorstel voor invulling van grondgebonden melkveehouderij te komen. Op 11 juli stuurde zij echter een brief naar de Tweede Kamer waarin zij aangaf dat bepaalde onderzoeken meer tijd nodig hebben. Dat is echter pas stap 3 van de routekaart; in stap 4 moeten beleidskeuzes worden gemaakt op basis van de eerder genoemde onderzoeken.

De routes om tot keuzes te komen vanuit het Kabinet verlopen derhalve zeer moeizaam, terwijl de klok doortikt. 2032 is al dichtbij, en in 2032 moet er volgens de afspraken met de Europese Commissie geen beleidskeuze liggen of een begin zijn gemaakt met het uitvoeren van beleid. In 2032 moet de veehouderij grondgebonden zijn.

Alleen al om die reden is het prijzenswaardig dat Kamerleden zelf de handschoen oppakken om te pogen de impasse te doorbreken en onder meer invulling te geven aan de afspraken met de Europese Commissie. En alleen al om die reden verdient het voorstel het om vanuit een positieve grondhouding te worden bekeken. Daarnaast ademen het voorstel en de Memorie van Toelichting waardering en ondersteuning voor de landbouwsector, erkenning van het belang van landbouw, economie en natuur.

De landbouwsector verdient na jaren onzekerheid een visie en helder pad richting 2032. Families moeten weten waar zij op kunnen rekenen, wat van hen verwacht wordt en wat zij van de overheid mogen verwachten. 2032 is nog minder dan 7 jaar weg. Hoe langer onvermijdelijke beslissingen vooruit worden geschoven, hoe korter de tijd boerengezinnen nog hebben om eventuele aanpassingen en investeringen te doen.

Tot slot

Bouwend Nederland ondersteunt de richting die het wetsvoorstel inslaat. Wij zien grondgebondenheid als een noodzakelijke systeemverandering die perspectief biedt voor landbouw én ruimte creëert voor maatschappelijke ontwikkeling. Wij hopen dat dit wetsvoorstel bijdraagt aan een versnelling van de emissiereductie en een juridisch houdbare vergunningverlening. Wij blijven graag in gesprek over de verdere uitwerking van dit voorstel en de bredere stikstofaanpak, in het belang van een duurzaam evenwicht tussen landbouw, ecologie en economie.

Vanzelfsprekend lichten we deze inbreng graag toe.

Was getekend,
Bouwend Nederland

¹ [Kamerstuk 33037, nr. 562 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)